

Alfi Kabiljo: I CVRČAK I MRAV

»Moj je cilj da uđem u prvi plan svjetske filmske muzike, u svjetski vrh kojem sam se već uspio približiti. Da dođem među prvih deset, a to smatram da apsolutno svojom kvalitetom i znanjem – mogu«, tvrdi dobitnik godišnje muzičke nagrade Josip Slavenski

Alfi Kabiljo, zagrebački skladatelj, dobitnik je godišnje nagrade Josip Slavenski za cjelokupni doprinos scenskoj, filmskoj, televizijskoj i estradnoj muzici. U obrazloženju žirija Vjesnika, donatora te ugledne nagrade, koja je Kabiljo uručena na 13. majskom memorijalu Josip Slavenski u Čakovcu, kaže se, između ostalog, da je »Alfi Kabiljo pripadnik generacije koja je prije više od dva desetljeća obilježila domaću estradu najkvalitetnijim dosezima u domeni orkestralne glazbe, zabavne pjesme, mjuzikla, te filmske muzike. Svestran muzičar, kompozitor, dirigent, aranžer, glazbeni otac najpopularnijeg jugoslavenskog mjuzikla Jalta, Jalta, autor mnogih pjesama, dobitnik stotinjak vrhunskih priznanja u zemlji i inozemstvu, Alfi Kabiljo očituje kroz sve vrijeme svoje prisutnosti u domaćoj glazbi promišljenost, ukus i standard kvalitete koja se ne mijenja, bivajući uvijek otvoren za mogućnosti različitih domena, kao što je to primjerice glazba za baletnu scenu, ili, pak, u novije vrijeme, izvanredan uspon u svjetski trend filmske muzike. Alfi Kabiljo jedan je od onih glazbenika koji su trajno obilježili vrijednosti domaće glazbene misli.«

I takvo obrazloženje, i imena koja su iz domene estradne umjetnosti dobitnici nagrade za muziku Josip Slavenski, počev od 1976 – Miljenko Prohaska, Arsen Dedić, Gabi Novak, Ivo Robić, Stjepan Mihajlinac, Drago Diklić, Zvonko Spišić – uzdižu spomenutu nagradu gotovo u rang priznanja za životni opus. Još jedan razlog više da tog plodnog autora potražimo u njegovu domu u Dvorničičevoj ulici, u predjelu zagrebačke Salate. A on nam otvara vrata i odmah nas uvodi u radnu sobu pretrpanu svim mogućim instrumentima i pomagalicama, među kojima se može snaći samo vrlo dobar studijski muzičar. Nije tu samo neizbježan klasični klavir, tu su sintesajzeri, kompjutori, sva sila elektronike, magnetofona, kasetofona, gramofona, vrpca, LP-ploča, gitara, metronoma, notnog crtoljva. Nisam zapazio bubnjeve, ni trijangl, ali je na polici ležao orijentalni def.

Svi ti instrumenti i sva elektornika dobili su kratak odmor, a maestro Kabiljo dio je svog vremena posvetio intervjuu i začas se vratio četrdesetak godina unatrag, na početke svojih susreta s glazbom.

— Počeo sam učiti muziku sa sedam-osam godina i odmah sam imao nesvakidašnju sreću da sam naišao na, zacije-

lo, jednog od najboljih profesora u povijesti hrvatske muzike i jednog od najboljih kompozitora naše muzike, na profesora Rudolfa Matza. On mi je odmah, na samom početku, otvorio muzičke horizonte u pravom smislu te riječi. Istodobno sam klavir učio kod profesorove supruge koja je kao pedagog imala međunarodnu reputaciju. Tako sam, stjecajem sretnih okolnosti, dobio izvanrednu osnovu klasičnog muzičkog obrazovanja, ali i samo moje zanimanje za ozbiljnu glazbu bilo je izuzetno veliko. Mi smo u obitelji, kod kuće, imali golemu kolekciju ploča. Mene je posebno zanimala simfonijska muzika, a kako je to bilo razdoblje odmah poslije rata, u Zagrebu su se tada mogle kupiti ploče iz Sovjetskog Saveza s muzikom ruskih velikih majstora Sostakoviča, Hačaturjana, Prokofjeva. Mogle su se nabaviti i partiture. Mene je sve to zanimalo, tako da sam već kao klinac bio upoznat s najboljim ostvarenjima simfonijske muzike dvadesetog stoljeća. Imao sam čak i ploče Igora Stravinskog. Dakle, ja sam između devete i dvanaeste godine nagomilao znanje na kojem su mi mnogi zavijedili.

— Jesu li vas u to doba smatrali vunderkindom?

— Ne, niti me tko proglašavao, niti sam o sebi tako razmišljao. Mene je zanimalo mnogo toga. Istodobno sam pohađao Drugu mušku gimnaziju, bio sam zaljubljenik sporta. Plivao sam u Naprijedu, na Salati, bio sam čak u prvoj momčadi, sudjelovao na prvenstvu Jugoslavije. Bio sam dobar u lednom, a nešto slabije u slobodnom stilu. Kao i svi klinci, pratio sam nogomet. Poznao sam sve rezultate, sve momčadi, bio sam hodajuća enciklopedija za nogomet, pa i sport uopće. Danas, na primjer, nemam pojma o nogometu, ali ljubav prema sportu je ostala, i to aktivna. Bavim se tenisom i skijanjem. No, vratimo se muzici u to moje mladenačko doba! S nekih trinaest-četnaest moj se interes od klasične pomalo počeo orijentirati prema zabavnoj glazbi. Sa šesnaest godina imao sam već svoj sastav.

— Što vas je potaklo na taj zaokret?

— Nekako je došlo samo od sebe, ali najviše zbog toga što sam se družio s klapom, dečkima iz razreda, koji su imali ploče Sinatre, Nata Kinga Colea, klasika zabavne muzike. Imao sam također sreću da sam, kad mi je bilo sedamnaest, putovao u inozemstvo i u Londonu sam prisustvovao jednom od prvih kocerata rock-muzike, nastupu Billa Haleya. Nešto kasnije imao sam priliku slušati masu velikih, Dukea Ellingtona, Woodyja Hermana, cijeli niz američkih vokalista. Imao sam priliku pratiti i radanje rocka, ali nisam bio toliko opsjednut njime koliko sam ludovao za klasicima zabavne muzike. U Zagrebu sam polazio srednju muzičku i redovito posjećivao koncerte klasične glazbe. Ne bih propustao nijedan koncert!

— Tako ste paralelno upijali i klasičnu i zabavnu muziku, educirali se ravnomjerno?

— Baš tako, pratio sam, na primjer, sve operne i baletne predstave u Hrvatskom narodnom kazalištu. Bio sam član grupe Opera u sobi koju je vodio prof.

Petrušić. To je bila strašna klapa sa starije galerije HNK! To mi je poslije vrlo mnogo pomoglo u muzičko-scenskom radu. Jer, Petrušić je na galeriju nosio partituru opere koja se izvodila. Mi smo tako operu pratili gledajući u partituru. Takva edukacija vrijedila je više od bilo kakve škole.

— Kakav je tada bio kazališni i koncertni život u Zagrebu?

— Bio je uistinu na visokoj razini! Bili su to vrhunski koncerti i opere. Orkestri su bili na zavidnoj visini, dirigenti, kao Friedrich Zaun, Antonio Janigro, uistinu su doveli izvedbe na evropsku razinu.

— Kada ste uzeli notni papir i napisali svoju prvu kompoziciju?

— Moram priznati da su moje prve kompozicije bile imitacija djela prof. Rudolfa Matza, da sam imitirao njegove sonate. No, kako je u tim pubertetskim godinama rastao moj interes za zabavnu muziku, tako su se u meni počele pojavljivati neke pjesme, čak sam počeo pisati i stihove. Tako je došlo i do realizacije moje prve pjesme i do njena javnog izvođenja u listopadu 1956. godine. Moju pjesmu Kraj logorske vatre uzeo je Marko Novosel i izveo je prilikom njegova jednomjesečnog angažmana u zagrebačkom Varijeteu.

— O kakvoj je pjesmi riječ?

— Sjećam se, pjesma je bila inspirirana jednom od mojih planinarskih izleta, mislim na Plitvička jezera.

— Tko je izabrao pjesmu?

— Pokazao sam je Novoselu, i on ju je jednostavno ozeo, naučio i izvodio. Tada je zagrebački Varijete bio pojam, kao što je Olympia bila za pariz, Varijete je bio za Zagreb. Pravi mjuzik-hol evropskog karaktera, na čelu sa svojim umjetničkim šefom Vikijem Glavackim! U Varijeteu su se davale fantastične matineje, subotom ili nedjeljom prije podne. Izbor najboljih pjevača. Tu se, zapravo, stvarao nukleus zagrebačke zabavne muzike — to mogu reći bez pretjerivanja! Varijete i Radio-Zagreb, koji je tada bio pun stvaralačke energije. Dakle, nakon te moje prve pjesme, i drugi su se počeli zanimati za moje skladbe, i tako se pomalo počela stvarati moja skladateljska karijera. Postajao sam songwriter, kako se to danas kaže.

— Je li to ujedno i vaš razlaz s ozbiljnom glazbom?

— Mislim da je mojem nastavku školovanja u muzičkoj školi možda kriv jedan od profesora koji nije htio ili nije želio vidjeti moj pravi talent. Ja sam njega cijenio, ali mislim da je on bio pomalo ljubomoran na radove koje sam mu donosio. Uglavnom, možda je to djelovalo da se udaljim od ozbiljne muzike i da ne nastavim školovanje na Akademiji.

— Što vam je u ozbiljnoj muzici bio cilj? Što ste željeli postići?

— Uvijek sam želio postati autor, kompozitor, stvaralac. Već sam onda osjećao da ću biti kompozitor, no nisam znao određeno kojega smjera, i to baš zbog toga što me sve zanimalo.

— Razmišljali ste o muzici kao o stalnoj profesiji?

— Zapravo, ja sam se vrlo teško odlučivao, opredjeljivao. Kad sam maturi-

rao na gimnaziji, pokazivao sam zanimanje za najrazličitije stvari. No, znao sam da neću ići na Akademiju unatoč golemom znanju koje sam skupio. Imao sam i dojam da je Akademija prilično zastarjela. U ono doba, na Akademiji je muzika dvadesetog stoljeća bila nešto sasvim periferno. Odlučio sam se za arhitekturu. I stoga što je arhitektura također umjetnička disciplina prema kojoj sam gajio afinitet, ali i zbog toga što se mnogo mojih prijatelja, pa i školskih kolega, upisalo na arhitekturu. Istodobno uz studij, sve sam se više bavio zabavnom muzikom. I kad su došli prvi uspjesi, moji prvi festivali, na tom je polju sve išlo bolje i bolje.

— Što je bilo s arhitekturom?

— Arhitekturu sam diplomirao, završio, ali kao arhitekt nisam mogao dobiti posao. Čekao sam iz dana u dan, od nečega se moralo živjeti, a muzika je bila tu, pri ruci. Bio sam u formi, a posla je bilo mnogo. Televizija je snimala mnogo emisija, trebalo je mnogo aranžmana, i tako sam ja radio i pekao aranžerski zanat. Najraznovrsnij! Jednom fragment mjuzikla, drugi dan pop-šlager, treći dan aranžman za ozbiljnu glazbenu emisiju. Još sam neko vrijeme čekao posao arhitekta, ali nisam ga dočeka. Odlučio sam otići u inozemstvo, u Pariz. Ondje sam uglavnom radio i živio od aranžerskog posla. Pokušao sam plasirati i nekoliko svojih pjesama. Možda sam tada propustio dobru priliku. Neki od poznatih francuskih pjevača, konkretno Claude Françoise, htjeli su da se potpišu uz moje ime kao autori pjesama, a ja na to — mlad, ponosan i nedobudan — tada nisam pristao. Pogriješio sam, jer sam poslije saznao da je to na Zapadu, u šoubiznisu uvriježena praksa. Boravio sam i radio u Parizu oko godinu i pol, a tada je počeo štrajk studijskih muzičara. Bio sam nekoliko mjeseci bez posla, pa sam se vratio u Zagreb. Tu se odmah našlo mnogo posla, krenulo mi je, u pravom smislu, vrlo dobro! Bilo je to doba buma diskografije, radio sam producerski posao, počeo sam raditi na mjuziklima.

— Sjećate li se prve svoje ploče, odnosno svojih skladbi na ploči?

— Moja prva djela na ploči bile su kompozicije s festivala Zagreb 1961. Dvije sam pjesme imao na festivalu, i obje su došle na ploče. Pisano noću s pjevačima Ivom Robićem i Gabi Novak, te Cvrčak i mrav s Ivicom Šerfetićem i Zdenkom Vučković.

— Vaše je skladateljsko ime nastajalo usporedo s rastom naših festivala zabavne muzike. Kako ste doživjeli to razdoblje stvaralaštva?

— Prva mi se pjesma pojavila na dječjem festivalu. Bilo je 1960, a odmah iduće, 1961, dvije su mi pjesme, kao što sam rekao, izvedene na zagrebačkom festivalu. Već na prvom festivalu 1961. osvajam nagrade i izbijam kao autor u prvi plan. Uopće, mogu reći, i pokucati u drvo, gdje sam god startao, startao sam uspješno. To je vrlo važno, kao i u sportu. Mislim da je to bilo vrlo sretno

11 12

INTERVJU

i dobro razdoblje koje je tada, dakako, doseglo svoj vrhunac. Ja sam sretan što sam kao autor pripadao tom razdoblju najvećeg procvata domaće zabavne muzike, za koju je zanimanje bilo golemo. Nakon talijanskog San-remu, koji nam je bio nekakav uzor, ljudi su htjeli imati našu, domaću muziku. Kad su je dobili, bili su zadovoljni, prihvatili su je izvanredno. Mi smo tada s našim festivalima uspjeli staviti sve strano, do tada najviše slušano, potpuno u drugi plan. Mislim da je to najveća zasluga našega rada. Godinama sam sudjelovao u tome, bio gotovo na svim festivalima i skupljao također mnogo nagrada. Uz to, želio bih spomenuti da sam ja 1961. godine, možda među prvima, snimao u Jugoslaviji rock-muziku. Imao sam svoj sastav, i snimali smo tu muziku u studiju. Bile su sve moje kompozicije. Gdje su sada? Ne znam, možda u fonoteci Radio-Zagreba, nešto sam i ja sačuval!

— Jeste li i javno nastupali?

— Vrlo malo. Mene to sviranje u živo nije toliko zanimalo, više me je privlačilo kompozitorski rad, aranžiranje, producenstvo, diriganje. Mogu se pohvaliti da sam među prvima uveo u Jugoton takozvani producerski posao. A to je, smatram, baza diskografskog posla. Bio sam u to doba producent mnogim najpoznatijim jugoslavenskim pjevačima. No, nikad se nisam volio previše vezati za pojedinog pjevača, stvarati neki tandem. Mislim da to nije zdravo! To može uspješno djelovati godinu — dvije, a poslije se razvodnjava. Promatrao sam, osluškivao, birao. Katkad sam se ponudio, drugi je put netko potražio mene. Tako smo radili. Smatram da je takav odnos najzdraviji, i on eliminira nekakvu veliku familiarnost.

— Skupljali ste trofeje? Koji smatrate najvećim?

— Ima ih nekoliko! Mislim da je nagrada u Rio de Janeiru možda najveća nagrada. Možda zato što se tada četrdeset tisuća ljudi diglo na noge kad je Radojka Šverko pjevala moju pjesmu. Bio je to pravi delirij, kakav mi u Evropi ne možemo nikad doživjeti! Bilo je to 1970. Dobili smo prvu nagradu, a onda su je, saznali smo, iz političkih motiva pretvorili u drugu nagradu. Navodno je ministar intervenirao da predstavnici jedne komunističke zemlje ne mogu dobiti prvu nagradu. Bio je to skandal koji je zabilježila i inozemna štampa. Teško je, zapravo, reći koja je nagrada najdraža. Uvijek sam ponosan i na nagradu koju sam dobio u Los Angelesu za aranžman, jer u konkurenciji je bilo mnogo poznatih američkih imena, s orkestrom koji se sastojao od najjačih svjetskih studijskih muzičara.

— Obišli ste velik dio svijeta, koliko uspješno?

— Bio sam u Brazilu, Japanu, Južnoj Koreji, nekoliko puta u Španjolskoj, u Ita-

liji, na Malti, u Meksiku, u Venecueli, u Sjedinjenim Državama, u Izraelu, Egiptu, Poljskoj, ČSSR-u. Gotovo na svakom odnosio sam trofeje. Ali, moram reći, nije bilo jednostavno, vraga je bilo lakol! Odrazilo sam redovito sam s pjevačem, bez igdje ikoga svoga, Svi bi ostali dolazili organizirano, s menadžerima, s propagandnim materijalima, pločama. Priredivali su se ručkovi, večere, primanja. Mi smo se borili samo svojom kvalitetom i našim dobrim pjevačima koji su uvijek znali bljesnuti. Najviše puta sa mnom su bili Radojka Šverko i Kičo Slabinac. Uspoređuješ li se s drugima, vrlo brzo ustanovljuješ da si jednako dobar, ako ne i bolji od drugih. Jedino se razlikuješ po tome što iza tebe ne stoji ni država, ni neka velika bogata kompanija, diskografija i slično. Uvijek si, praktično, sam!

— Jedan ste od rijetkih naših autora, čak i na jugoslavenskom planu, koji nije u radnom odnosu i koji živi samo od stvaranja muzike.

— Da, tako je, od muzike se može živjeti, čak i od same šlagerske muzike, ali to je, ipak, danak komercijalnosti. Ja ne volim takav, izrazito komercijalizirani tip posla. Volim raditi taj posao, ali prije svega da i ja uživam u tome. Ako muzika nije u prvom planu, ako je to tehno-nedžerstvo, tada mi se to ne sviđa.

— Bavite li se i pisanjem muzike za ekonomsku propagandu, za reklamu?

— Da, mnogo sam se time bavio. Na primjer, reklama za Polo sva je moja, pa zatim cijeli niz reklama za Podravku. Karlovačka pivovara poslala je reklamu Pola na svjetsko natjecanje u New York i ušla među deset najuspješnijih. To je velik uspjeh!

— Nedavno je izvedena četiristota predstava mjuzikla Jalta, Jalta. Kako doživljavate uspjeh toga komada i kako biste ga sami protumačili?

— Jalta je izvedena pretpremijerno 23. prosinca 1971. i odmah doživjela uspjeh. U kazalištu su nikada ne možete unaprijed znati kako će predstava uspjeti, a ja sam za Jaltu znao da hoće. Naime, ja sam uvijek optimist, možda i stoga što sam vrlo rijetko doživljavao poraze. Elementi za uspjeh Jalte bili su od početka zadani: izvrsna tema, dobar libreto, vrlo primamljiva muzika, komunikativna, koja se kasnije odrvala vremenu, i, napokon, dobra režija i glumački ansambli koji je sav, od prvoga dana, igrao s rijetko velikim uživanjem. Mislim da je upravo ta radost igranja dovela do toga da se taj komad igra toliko dugo u nepromijenjenoj postavi.

— Čime se više ponosite — mjuziklom ili filmom?

— To nije lako reći, ja sam uvijek najodlučiviji poslom koji trenutno radim. A mogu reći da otkad znam za sebe obožavam film i kino. Bio sam i još jesam velik filmofil. U mladenačkoj fazi privlačili

la me filmska režija, i da se tada poslije gimnazije, moglo na Akademiju za film, vjerojatno bih se odlučio za taj studij. Čak sam razmišljao da poslije arhitekture odem na režiju. Ta je ljubav prema filmu kasnije, nema sumnje, inkorporirana u moj rad na filmskoj muzici. Prvi cjelovečernji film bio mi je Putovanje na mjesto nesreće Zvonimira Berkovića. Radio sam, u odnosu na našu malu filmsku produkciju, vrlo mnogo filmova. Vjerojatno najviše od svih autora u Hrvatskoj! Paralelno s tim — i mnogo muzike za TV-serije i drame. Nikola Tesla, Nepokoreni grad, Maćak pod šljemom, Seljačka buna — samo su neke od njih. Dobio sam dvije Velike zlatne arene za filmsku muziku na pulskim festivalima, premda mislim da su mnoge zlatne arene promašene, da nisu mjerilo za dobru filmsku muziku. Dobili su je katkad i oni koji to nisu zaslužili.

— Imate li uzora među stranim ili domaćim stvaralocima?

— Ima sjajnih imena, kao što su Jerry Goldsmith, John Williams, Henri Mancini, Ennio Morricone. Kod nas nisam imao nekih uzora, makar je Bojan Adamić napisao sjajnih filmskih muzika, pa također moj prijatelj Zoran Hristić, zatim Arsen Dedić, Miljenko Prohaska.

— U posljednje doba, filmsku glazbu mnogo radite i u inozemstvu. Dokle sežu vaše ambicije?

— Usporedio s domaćim stvaralaštvom, a to su nedavno završeni mjuzikl Vjencani list po libreto Ivana Kušana na osnovi teksta Ephraima Kishona i budući mjuzikl što ga upravo radim po libreto Milana Grčića Car Franjo u Zagrebu, a za koji mislim da će doći do uspjeha Jalte — bio sam u posljednje doba angažiran na kompletnoj muzici za filmski spektakl Gunbus englesko-američke produkcije redatelja Zorana Perišića, našeg »oskarovca« koji živi i djeluje u Londonu. Dobio sam priliku, iskoristio je i već imam nekoliko ponuda. Mnogo ovisi o tome kako će proći Gunbus na američkom tržištu. Ako film uspije, i ja idem dalje, u prvi plan!

— U vašoj pedeset i drugoj godini, poslije četvrt stvaralačkog vijeka — što biste željeli ostvariti?

— Ne krijem, moj je cilj da uđem u prvi plan svjetske filmske muzike, u svjetski vrh kojemu sam se već uspio približiti. Da dođem među prvih deset, a to smatram da svojom kvalitetom i znanjem mogu jer sam vrstan melodičar i dobar orkestrator, aranžer. Kad je riječ o mojem filmskom stvaralaštvu, smatram da se nadovežujem na klasičnu školu Maxa Steinera; moja je filmska muzika bazirana na simfonizmu dvadesetog stoljeća, koji pokušavam povezati sa svojom autorskom invencijom.

Zvonko Kovačić